

STYRELSEHANDLING nr 11

2018-11-21

Remissvar plan mot våldsbejakande extremism

Beslut

Styrelsen föreslås fastställa remissvar enligt bilagd handling.

Yttrande över

Remissvar Plan mot våldsbejakande extremism 2019-2022

Förslag till beslut i styrelsen för Förvaltnings AB GöteborgsLokaler

Styrelsen föreslås besluta att lämna följande remissvar:

Remissvar

Förvaltnings AB GöteborgsLokaler (GöteborgsLokaler) önskar avge följande remissvar på Plan mot våldsbejakande extremism 2019-2022 framtagen av Social Resursförvaltning

Synpunkter

Planen är väl genomarbetad och ansluter på alla plan till befintlig kunskap och strukturer, såväl inom staden som samhället i övrigt. Planen är mycket tydlig vad gäller mål, uppdrag och ansvar.

GöteborgsLokaler anser att det är av särskild angeläget att planen lyfter fram viktiga verksamheter inom staden som skolan, fält- och fritidsverksamheten och individ- och familjeomsorgen. Skolans roll för att unga ska komma rätt i sitt liv kan inte nog betonas och bolaget ser med oro på de signaler om neddragningar i fält- och fritidsverksamheten som kommit från vissa stadsdelar under senare tid. Det är av stor vikt att det arbete som stadens förvaltningar utför i de unga medborgarnas närhet har tillräckliga resurser för att påverka utvecklingen positivt. Trygga och trivsamma torg är en grundbult i den goda staden som är inkluderande och öppen.

Planens syfte

Planens syfte är att tydliggöra ansvarsfördelningen inom Göteborgs stad i arbetet mot våldsbejakande extremism. Planen ska också klargöra sambanden med stadens övriga trygghets- och brottsförebyggande arbete.

Planen ska peka ut åtgärder som har en konkret påverkan på situationen.

Sammanfattning av planen

Planen betonar de roller som skolan, fält- och fritidsverksamheten samt individ- och familjeomsorgen har i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Aktiviteter enligt planen är indelade i 6 grupper:

- Systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism
- Motkrafter mot radikaliserings
- Stöd till individer och till anhöriga
- Kompetensökning
- Ungas inflytande
- Värna demokratin

Under dessa rubriker finns ett stort antal åtgärder, definierade med mål och ett tydligt ansvar för stadens aktörer. Tydliga kopplingar mot stadens övriga trygghetsarbete, samordnat inom Trygg i Göteborg.

Omvärldsperspektivet

Risken för terrordåd har ökat under senare år, även Sverige har drabbat. Göteborg har en stor andel av de personer som åkt ner till mellanöstern för att ansluta sig till terrorgruppen IS. Ett förebyggande arbete är av största vikt för att skydda den egna befolkningen. Terrorn är dock global och varje nation och stad måste bekämpa våldbejakande extremism, detta inte bara för sin egen trygghet utan också lämna sitt bidrag till den globala kampen mot terrorism.

Barnperspektivet

De som främst dras in i extrema miljöer är unga, ofta sker detta i kombination med annan brottslighet. Ett aktivt arbete mot extremism ger samhällets unga en bättre möjlighet att leva ett bra liv.

Jämställdhetsperspektivet

Alla i samhället kan drabbas av våldsbejakande extremism. Störst inskränkningar i möjligheten att leva ett gott liv innebär våld och hot om våld för de som lever nära utsatta miljöer. De redan utsatta drabbas mest om våld och hot om våld inte effektivt kan bekämpas. Därför innebär ett aktivt och framgångsrikt arbete på området en positiv effekt i arbetet för jämlikt Göteborg.

Mångfaldsperspektivet

Arbete mot våldsbejakande extremism innebär också en kamp för demokratiska värderingar. Ett framgångsrikt arbete ger förutsättningar för att fler ska kunna delta i demokratiska processer inte minst i de grupper där valdeltagande är lågt.

Miljöperspektivet

GöteborgsLokaler ser ingen direkt påverkan på miljöperspektivet

Förvaltnings AB GöteborgsLokaler

Rektor Ulf Larsson

Göteborgs
Stad

Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism

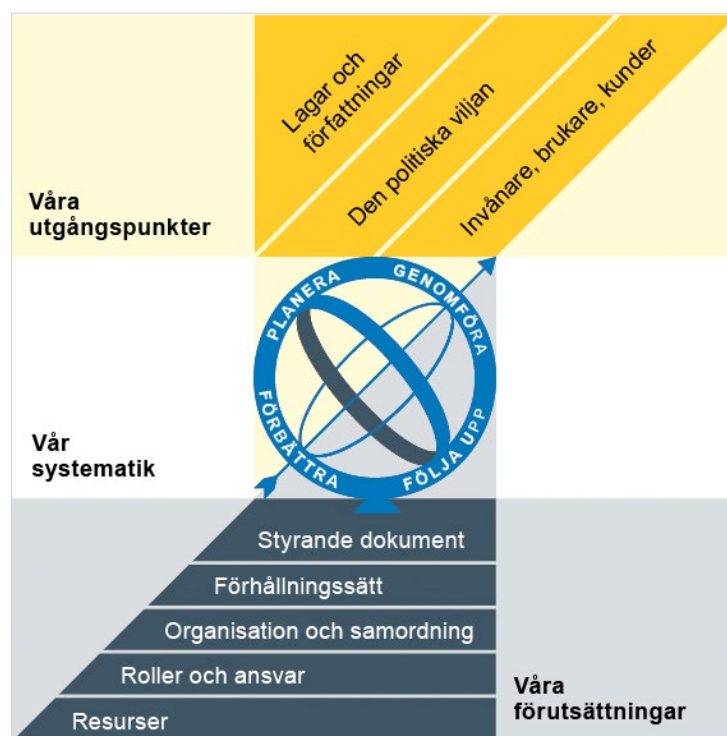
2019–2022

Planerande styrande dokument

Vision
Program
► Plan

Göteborgs Stads styrsystem

Utgångspunkterna för styrningen av Göteborgs Stad är lagar och författningar, den politiska viljan och stadens invånare, brukare och kunder. För att förverkliga utgångspunkterna behövs förutsättningar av olika slag. Stadens politiker har möjlighet att genom styrande dokument beskriva hur de vill realisera den politiska viljan. Inom Göteborgs Stad gäller de styrande dokument som antas av kommunfullmäktige och kommunstyrelsen. Därutöver fastställer nämnder och bolagsstyrelser egna styrande dokument för sin egen verksamhet. Kommunfullmäktiges budget är det övergripande och överordnade styrande dokumentet för Göteborgs Stads nämnder och bolagsstyrelser.

Om Göteborgs Stads styrande dokument

Göteborgs Stads styrande dokument är våra förutsättningar för att vi ska göra rätt saker på rätt sätt. De anger vad nämnder/styrelser och förvaltningar/bolag ska göra, vem som ska göra det och hur det ska göras. Styrande dokument är samlingsbegreppet för dessa dokument.

Stadens grundläggande principer såsom demokratisk grundsyn, principer om mänskliga rättigheter och icke-diskriminering omsätts i praktisk verksamhet genom att de integreras i stadens ordinarie beslutsprocesser. Beredning av och beslut om styrande dokument har en stor betydelse för förverkligandet av dessa principer i stadens verksamheter.

De styrande dokumenten ska göra det tydligt både för organisationen och för invånare, brukare, kunder, leverantörer, samarbetspartners och andra intressenter vad som förväntas av förvaltningar och bolag. De styrande dokumenten ligger till grund för att utkräva ansvar när vi inte arbetar i enlighet med vad som är beslutat.

Styrande dokument			
Kommunala föreskrifter		Planerande och reglerande styrande dokument	
Normgivning mot enskild	Riktade styrande dokument	Planerande styrande dokument	Reglerande styrande dokument

Dokumentnamn: Social resursförvaltnings plan mot våldsbejakande extremism			
Beslutad av:	Gäller för:	Diarienummer: [Nummer]	Datum och paragraf för beslutet: [Text]
Dokumentsort: Plan	Giltighetstid: 2019–2022	Senast reviderad:	Dokumentansvarig: [Funktion]
Bilagor: [-]			

Innehåll

Inledning	4
Syftet med denna plan	4
Vem omfattas av planen?	4
Giltighetstid	4
Bakgrund	4
Preventionsmetodik	5
Kunskapshus	7
Göteborgs Stads tidigare plan mot våldsbejakande extremism	8
Ny plan och insatser	8
Förändringar nationellt	8
Organisering	9
Koppling till andra styrande dokument	9
Stödjande dokument	10
Lokala dokument	10
Nationella dokument	10
Särskilt viktiga verksamheter i Göteborgs Stad	10
Skolan	10
Fält- och fritidsverksamhet	11
Individ- och familjeomsorg	11
Uppföljning av denna plan	12
Utvärdering	12
Planen	13
Åtgärder	13
1. Systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism	14
2. Motkrafter mot radikaliserings	18
3. Stöd till individer och till anhöriga	25
4. Kompetensökning	30

5. Ungas inflytande	32
6. Värna demokratin	34
Bilagor.....	38
1. Organisation	38
2. Nationella dokument	39

Inledning

Syftet med denna plan

Syftet med planen är att beskriva mål och åtgärder för Göteborg Stads arbete mot våldsbejakande extremism. Planen syftar också till att tydliggöra ansvarsfördelningen mellan olika nämnder, styrelser, samt påvisa vikten vid samarbete med andra aktörer civilsamhälle och andra myndigheter.

I planen beskriver vi vilka aktiviteter som ska genomföras under giltighetstiden. I och med social resursnämnds samordningsuppdrag ansvarar nämnden för majoriteten av aktiviteterna.

Planen syftar också till att beskriva hur arbetet mot våldsbejakande extremism hänger ihop med Göteborgs Stads övriga trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete. Det finns även kopplingar till Göteborgs Stads arbete inom området samhällsskydd och beredskap samt till arbetet med Jämlikt Göteborg.

Aktiviteterna i planen utgår från den lägesbild som Social resursförvaltning tog fram under hösten 2017 samt från uppföljningen av den tidigare planen som gällde 2016–2017. Aktiviteterna bygger också på den enkät som samordnarna har skickat till yrkesverksamma och personer verksamma inom civilsamhället.

Ett övergripande mål för planen är att peka ut åtgärder som har en konkret påverkan på situationen gällande våldsbejakande extremism i Göteborg. Åtgärderna är i möjligaste mån erfarenhets- eller evidensbaserade och ska leda till att Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism stärks ytterligare.

Vem omfattas av planen?

Planen gäller Göteborgs Stads samtliga nämnder och styrelser.

Giltighetstid

Planen gäller för perioden 2019–2022.

Bakgrund

Arbetet mot våldsbejakande extremism präglas i stor utsträckning av en föränderlig lägesbild. Händelser i omvärlden kan påverka den lokala situationen i stor utsträckning.

De senaste åren har vi sett ett ökat antal terroråd i Europa och även i Sverige. Säkerhetstjänster runt om i Europa rapporterar om fler individer med kopplingar till olika extremistiska miljöer. Säkerhetspolisen uppskattar antalet individer i Sverige till cirka 3 000 i sin årsrapport från 2017.

Den lokala lägesbilden och kunskap hos samordnarna i Social resursförvaltning visar på ökad aktivitet från de olika extremistiska miljöerna i Göteborg. Det här visar sig genom propagandaspridning, rekryteringsförsök, synlighet i offentliga miljöer samt orosamtal kopplade till radikaliserings på individnivå.

Göteborg har under de senaste åren varit påverkat av en alltmer framträdande våldsbejakande extremism. Den förändrade lägesbilden tar sig olika uttryck och påverkar samhället på flera sätt. Det har handlat om individer som anslutit sig till olika terrorklassade grupper i konfliktområden utomlands. Olika grupper och individer med kopplingar till extremistiska miljöer och antidemokratiska politiska grupperingar syns alltmer i det offentliga rummet. Exempel på sådana är högerextremistiska Nordiska motståndsrörelsen. Demonstrationer och våldsdåd från Nordiska motståndsrörelsen har påverkat vår stad på senare tid.

Det förekommer också regelrätta försök till påverkan och rekrytering i allt från offentliga lokaler till bostäder och på olika offentliga arenor. Det förekommer ökad propagandaspridning såväl online som i det offentliga rummet. Det finns också exempel på grupperingar och individer som agerar mot det öppna demokratiska samhället och vill motarbeta det. En del av dem försöker hyra offentliga lokaler och få tillgång till offentliga medel.

Lägesbilden visar också att man möter propaganda i högre utsträckning och att hot och våld mot funktioner som arbetar för demokratiska värden ökar.

I och med IS och andra terrorklassade grupperingars minskade inflytande och kontroll över territorium i Syrien och Irak uppstår också en ny utmaning. Situationen med individer som velat ansluta sig till grupperna har ändrats och resandet från Sverige och Göteborg har i stort sett upphört. Däremot är propagandan fortsatt omfattande och delvis förändrad. I propagandan uppmanas individer att utföra handlingar på hemmaplan. Kampen ska fortsätta på andra sätt och tecken på att individer radikaliserar är ett växande problem.

Social resursförvaltnings lägesbild gällande våldsbejakande extremism 2017 tillsammans med lägesbilder från andra aktörer förstärker bilden av att utmaningarna i Göteborg kvarstår.

Samordnarnas ökade kunskaper och information inom sakområdet visar på vikten av att Göteborgs Stad utvecklar en förmåga att systematiskt arbeta med omvärldsbevakning. Det behöver vi göra för att kunna identifiera och motverka olika typer av hot, risker och utmaningar som kan påverka staden.

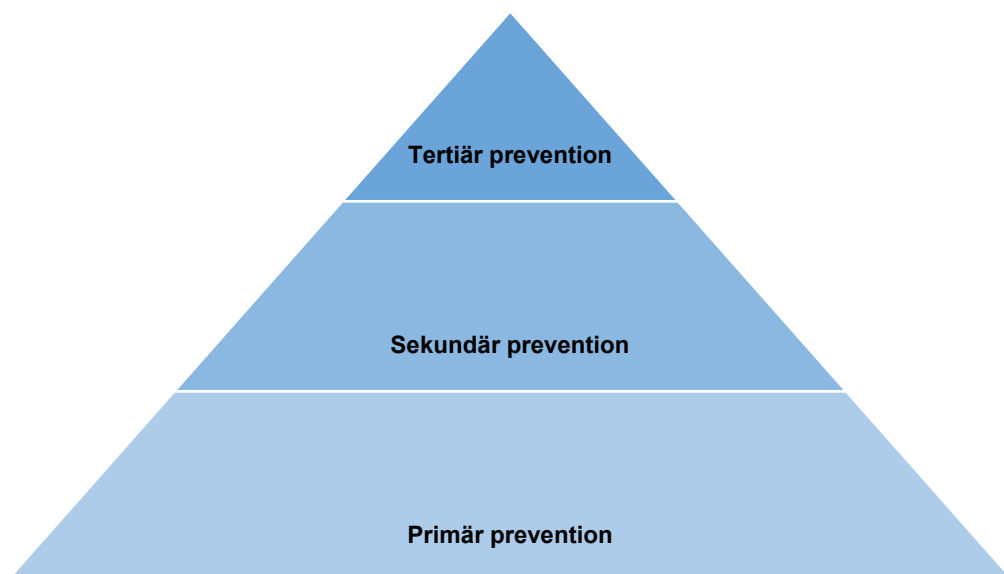
Preventionsmetodik

Åtgärderna som vi föreslår i planen har sitt ursprung i olika teorier från främst kriminologin.

Att arbeta med både situationell och social prevention har stöd i såväl nationell som internationell expertis och bedöms som en lämplig utgångspunkt i ett systematiskt och långsiktigt trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete.

Merparten av åtgärderna i planen har sin utgångspunkt i social prevention och tre olika preventionsnivåer. Flera av åtgärderna inom den sociala preventionsmetodikens är praktiskt beprövade, evidensbaserade och har visat sig vara framgångsrika.

Preventionspyramiden

Primär prevention: Åtgärder för att värna demokratin och människors lika värde och rättigheter.

I den här delen genomförs generella insatser som når många individer och grupper i samhället och som syftar till att stärka samhällets motståndskraft mot våldsbejakande ideologier.

Stadens verksamheter spelar en viktig roll i den primära preventionen. Insatser i flera av stadens ordinarie uppdrag har en effekt på den här nivån. Viktiga demokratistärkande insatser görs inom ordinarie uppdrag i exempelvis utbildningsnämnden, idrotts- och föreningsnämnden, stadsdelsnämnderna och Social resursnämnd.

Sekundär prevention: Åtgärder för att identifiera individer i riskzon för radikaliserings och stöd till anhöriga.

Insatser i den här delen handlar i första hand om att tidigt upptäcka och identifiera individer som är i riskzon för att radikaliserats och i förlängningen rekryteras till en våldsbejakande extremistisk miljö.

Inom modellen Trygg i Göteborg använder Göteborgs Stad två verktyg för att ge stöd till individer; SSPF (samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid) som vänder sig till målgruppen ungdomar 12–18 år och sociala insatsgrupper som vänder sig till målgruppen 18–26 år. Bägge insatserna bygger på frivillighet och på att samtycke till informationsutbyte mellan myndigheterna finns, antingen från vårdnadshavare eller från berörd individ.

Även anhöriga till en individ som radikaliserats kan behöva ett stöd från samhället för att kunna hantera situationen. Göteborgs Stad har ett ansvar i att genomföra sådana insatser inom den sekundära preventionen. Särskilt ansvar ligger på stadsdelsnämnderna och primärt på sektor individ- och familjeomsorg.

Samverkan genom modellen Trygg i Göteborg ska vara ett verktyg för att tidigt upptäcka tecken på radikaliserings och rekryterings på såväl individ- som områdesnivå. Riktade insatser på individ- och områdesnivå ska förhindra att våldsbejakande extremistiska miljöer etableras på lokal nivå.

Polisen har ett ansvar i den sekundära preventionen bland annat genom att med nuvarande terrorlagstiftning förhindra rekrytering, finansiering och träning samt resande till terrorklassade grupperingar.

Tertiär prevention: Lagföring och åtgärder för att möjliggöra för individer att lämna våldsbejakande extremistiska miljöer.

Polis och rättsväsende har huvudansvaret för insatser i den här nivån. Primärt handlar det om att lagföra individer som gjort sig skyldiga till brott. Göteborgs Stads ansvar i den här delen innefattar främst att erbjuda möjlighet för individer att lämna våldsbejakande extremistiska miljöer.

Huvudansvaret för att erbjuda möjlighet till avhopp från våldsbejakande extremistiska miljöer ligger på stadsdelsnämnderna.

Kunskapshus

Göteborgs Stad har tillsammans med kommunerna Örebro, Stockholm och Borlänge varit med i ett pilotprojekt för att etablera och utveckla konceptet kunskapshus. Initiativet kom från den tidigare Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism. Idén om kunskapshus kommer bland annat från Danmark och syftar till att samla spetskompetens inom området våldsbejakande extremism samt till att utveckla myndighetssamverkan. Utöver det finns det exempel på kunskapshus som också genomför individrelaterade insatser.

Pilotkommunerna har valt olika vägar i etablerandet av kunskapshus. I Göteborg har fokus främst legat på stärkt samverkan och på att säkerställa att det finns rätt kompetenser samlade i ett nätverk.

Arbetet i Göteborgs Stad startade med att etablera konceptet kunskapshus i november 2015. Till uppdraget knöts en styrgrupp bestående av representanter från Säkerhetspolisen, Polismyndigheten, stadsdelsförvaltningen Angered, stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg och Kunskapscentrum mot organiserad brottslighet.

Högskolan Dalarna har gjort en utvärdering av kunskapshusen. Utvärderingen visade på både framgångsrika insatser men också på otydlighet och begränsade resultat. För Göteborgs räkning lyftes samverkan mellan myndigheter och inkluderingen i det brottsförebyggande arbetet fram som positivt och något att bygga vidare på.

Utvärderingen innehöll elva rekommendationer för det framtida arbetet på lokal nivå. Rekommendationerna är inkluderade i den här planen.

Uppdraget för den Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism är avslutat. Det råder i nuläget (augusti 2018) en oklarhet kring om och hur pilotkommunerna ska fortsätta arbetet med kunskapshusen. I avvaktan på definitivt besked kommer Göteborgs Stad att utvärdera och inventera behoven på lokal nivå.

Göteborgs Stads tidigare plan mot våldsbejakande extremism

Göteborgs Stads tidigare plan mot våldsbejakande extremism med giltighetstiden 2016–2017 skapades utifrån de rekommendationer som Nationella samordnaren mot extremism tagit fram. Syftet med rekommendationerna var att hjälpa kommunerna i framtagandet av planer för det lokala arbetet. Rekommendationerna tillsammans med samordnarnas grunduppdrag och den dåvarande lägesbilden utgjorde grunden för planen.

Kommunfullmäktige antog planen i september 2016. I planen framgick att den skulle följas upp och revideras, samt att den nya planen skulle bygga på en lokal lägesbild av situationen gällande våldsbejakande extremism. Samordnarna presenterade en lägesbild för 2017 för Social resursnämnd i februari 2018. De har också gjort en uppföljning av planen för 2016–2017, i maj 2018.

Ny plan och insatser

I februari 2018 gav Social resursnämnd förvaltningen i uppdrag att utveckla och förstärka planen mot våldsbejakande extremism utifrån det förnyade kunskapsläget. Planen ska peka ut en riktning för det framtida arbetet mot våldsbejakande extremism och vara mer konkret i sitt innehåll än den tidigare planen.

Göteborgs Stads insatser mot våldsbejakande extremism ska främst ske i ordinarie verksamhet. Aktörer som arbetar med barn och unga är särskilt viktiga. Därför har verksamheter inom grundskoleförvaltningen, utbildningsförvaltningen, individ- och familjeomsorgen samt Social resursförvaltning ett särskilt ansvar att arbeta med frågan. Det gäller också verksamheter inom sektor kultur och fritid i stadsdelsförvaltningarna.

Andra viktiga områden som berör våldsbejakande extremism är kommunala bidrag och uthyrningsverksamhet av lokaler och anläggningar. Förvaltningar och bolag som är särskilt viktiga i detta arbete är idrott- och föreningsförvaltningen, Social resursförvaltning, kulturförvaltningen, Förvaltnings AB Framtiden, samt stadsdelsförvaltningarnas funktioner i dessa frågor.

Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism och de åtgärder som ska vidtas bör i grunden vara långsiktiga men även kunna svara mot mer plötsliga händelser och förändringar.

Samordnarna har kontinuerligt ökat kunskapen inom sakområdet och planen ska identifiera olika utvecklingsområden för att förstärka och förbättra stadens arbete.

Förändringar nationellt

En viktig förändring på nationell nivå är det permanenta inrättandet av Center mot våldsbejakande extremism vid Brottsförebyggande rådet.

Utöver det har också länsstyrelserna fått ett utökat regionalt uppdrag enligt det nationella brottsförebyggande programmet Tillsammans mot brott.

Organisering

Göteborgs Stad har som tidigare nämnts en strukturerad samverkan med polisen kring brott- och trygghetsfrågor. Den sker genom modellen Trygg i Göteborg. Det är en kunskapsbaserad modell där bland annat den gemensamma lokala problembilden är central. Modellen Trygg i Göteborg behöver utgöra grunden även för arbetet mot våldsbejakande extremism. Arbetet mot våldsbejakande extremism och indikatorer inom sakområdet ingår därför både i de lokala lägesbilder och i de handlingsplaner på stadsdelsnivå som tas fram genom Trygg i Göteborg.

Se mer om organisering i Bilaga 1.

Koppling till andra styrande dokument

Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism behöver kopplas samman med flera andra styrdokument för redan pågående arbete. Arbetet mot våldsbejakande extremism spänner över många olika arbetsområden. Särskilt stor vikt har Göteborgs Stads program Jämlikt Göteborg som samlar frågor om social hållbarhet och jämlikhet. Samtliga fokusområden som tagits fram för arbetet med Jämlikt Göteborg har stor betydelse i arbetet med att motverka och förebygga våldsbejakande extremism:

- [En god start i livet och goda uppväxtvillkor](#)
- [Förutsättningar för arbete](#)
- [Hållbara och jämlika livsmiljöer](#)
- [Delaktighet, medinflytande och tillit](#)

Nedan listas de program och planer som i störst omfattning angränsar till denna plan:

Styrande dokument	Fastställare och datum för beslut	Giltighetstid	Diarienummer
Göteborgs Stads program för en jämlik stad.	Kommunfullmäktige 2018-01-18	2018–2026	0327/17
Dialog och samarbete - Ett samlat program för Göteborgs Stads trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete.	Kommunfullmäktige 2014-12-11	2014–2020	0819/14
Handlingsplan för arbetet med de mänskliga rättigheterna i Göteborgs Stad.	Kommunfullmäktige 2016-06-02	Från 2016 och tills vidare.	0454/15
Göteborgs Stads plan mot våld	Kommunfullmäktige 2014-04-24	2014–2018	0637/10

i nära relationer.			
Göteborgs Stads plan mot hedersrelaterat våld och förtryck	Kommunfullmäktige <i>Ej beslutad</i>		

Stödjande dokument

Lokala dokument

När det gäller lokala dokument ligger Social resursförvaltnings lägesbild för våldsbejakande extremism 2018 till grund för arbetet med att ta fram planen. Det samma gäller Uppföljning av Göteborgs plan mot våldsbejakande extremism 2016–2017.

Nationella dokument

Tillsammans med övriga kommuner är Göteborgs Stad en viktig utförare av de nationella strategierna mot våldsbejakande extremism och terrorism. Det är angeläget att Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism utgår ifrån de nationella strategierna. Planen utgår även från de förklaringsmodeller av våldsbejakande extremism som beskrivs i dokumenten.

Det har publicerats flera nationella dokument som beskriver hur Sverige ska arbeta mot våldsbejakande extremism och främja demokratin. Majoriteten pekar ut kommunerna som viktiga i arbetet. Se mer i bilaga 2.

Särskilt viktiga verksamheter i Göteborgs Stad

Det finns några verksamheter i Göteborgs Stad som är särskilt viktiga i det förebyggande arbetet mot radikaliserings och våldsbejakande extremism. Det handlar om skolan, fritids- och fältverksamheten samt individ- och familjeomsorgen. De tre verksamheternas samlade arbete kan tillsammans leda till minskad risk för radikaliserings och våldsbejakande extremism.

Skolan

Skolan ska vara en plats där eleverna får grundläggande kunskaper om demokrati. Värdegrundsarbetet ska genomsyra hela skolans verksamhet och eleverna ska ges möjlighet att utvecklas till självständiga och trygga människor. Arbetet kan resultera i en känsla av att vara inkluderad, ha inflytande och känna tillhörighet.

Sveriges kommuner och landsting gav Segerstedtinstitutet i uppdrag att granska kommunernas handlingsplaner mot våldsbejakande extremism. Granskningen pekar bland

annat på att handlingsplanerna inte uppfyller de behov som lärare och professionella ungdomsarbetare har för att hantera olika situationer. Det finns svårigheter med att hantera frågor som rör våldsbejakande extremism i skolan och den kunskap och de verktyg som erbjudits har inte varit tillräckliga för att möta utmaningarna i praktiken.

För att en ung person inte ska dras in i antidemokratiska och våldsbejakande rörelser är stöd från vuxna anhöriga ett viktigt skydd, men även lärare och professionella ungdomsarbetare kan fungera som motkrafter. Skolan bör säkerställa att det finns plattformar för dialog och utbildning, där lärare kan förmedla en värdegrund som bygger på demokrati och mänskliga rättigheter. I det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism blir det också viktigt att arbeta mot att antidemokratiska värderingar sprids i skolan. När eventuella fall av elever i riskzon upptäcks bör det finnas såväl kortsiktiga som långsiktiga strategier för insatser och rådgivning till skolpersonal och vårdnadshavare.

En stor del av radikaliseringsen sker idag online. Skolan kan låta eleverna diskutera propaganda, bilders makt, rasistiska budskap med mera. Där har bland andra Statens medieråd tagit fram metodmaterial.

Fält- och fritidsverksamhet

Fältarbetare och fritidsarbetare har i huvudsak i uppdrag att arbeta uppsökande, kontaktskapande och stödjande bland ungdomar i de miljöer där de vistas. Genom tillitsskapande, frivillighet och respekt skapas goda förutsättningar för att bidra till det trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbetet på lokal nivå. Fältgrupper i stadsdelarna kan därför vara centrala i ett lokalt arbete mot radikaliserings.

För fältarbetarna kan det finnas behov av riktade utbildningstillfällen, som är anpassade enbart för yrkesgruppen. Utbildningarna bör behandla ämnen som radikaliseringsprocesser bland unga, ungas internetvanor och riskbeteende samt extremistgruppers propagandaspridning. Ett annat sätt att motverka radikaliserings är att skapa plattformar där unga kan prata om obekväma frågor i en trygg miljö. Det går inte heller att bortse från vikten av att det finns tillräckligt med resurser avsatta till fältarbetet, för att kunna ha en bra bemanning på dygnets olika tider.

Individ- och familjeomsorg

Individ- och familjeomsorgens har en central roll i att arbetet med att förebygga och förhindra radikaliserings och rekrytering till våldsbejakande extremism. Det handlar till exempel om att kunna bedriva uppsökande arbete och erbjuda stöd till de som vill hoppa av, genom samverkan mellan olika aktörer såsom skola, civilsamhället och polis. Men det handlar också om att erbjuda stöd till anhöriga eller andra oroliga som kontaktar individ- och familjeomsorgen. En annan viktig del för stadsdelsförvaltningarna handlar om att ge invånare i stadsdelen information om vart det går att vända sig för att få stöd, både vid oro för en person i riskzon men också om en person uttryckt själv att den vill lämna en våldsbejakande miljö.

Socialstyrelsen har tagit fram stödmaterial som beskriver hur individ- och familjeomsorgen kan arbeta mot våldsbejakande extremism. Det finns också material från Sveriges kommuner och landsting.

Uppföljning av denna plan

Social resursnämnd ansvarar för en årlig uppföljning av planen. Social resursförvaltning ansvarar för att revidera planen vid behov.

De nämnder eller styrelser som har ansvar för genomförande av åtgärder i planen följer upp dessa inom ramen för sin ordinarie uppföljning.

Social resursnämnd ansvarar för att ta fram ett förslag till en ny plan efter avslutad planperiod om behov finns.

Utvärdering

Under 2022 ska Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism utvärderas av en extern aktör för att ta reda på om förväntade effekter uppnåts.

Planen

Samordnarna i Social resursförvaltning har en viktig roll i Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism. Samordnarna arbetar med att:

- Ge kompetenshöjande insatser.
- Sprida information utifrån omvärldsbevakning.
- Vara konsulter i frågor som rör tecken på radikalisering på individ- eller gruppnivå.
- Bistå stadsdelsförvaltningarna och andra berörda aktörer i arbetet med att ta fram lokala lägesbilder som rör våldsbejakande extremism.
- Ge stöd och rådgivning till tjänstepersoner i Göteborgs Stad.

Samtidigt är det helt avgörande för resultatet att andra verksamheter i Göteborgs Stad är involverade i arbetet. Flera av de insatser som är viktiga att vidta ligger inom grunduppdraget för olika verksamheter i Göteborgs Stad. Det gäller främjande, förebyggande och riktade insatser på både grupp- och individnivå. Det är också viktigt att involvera andra myndigheter och organisationer inom civilsamhället.

Ett övergripande mål i arbetet mot våldsbejakande extremism är att inga individer från Göteborg ska radikaliserats, rekryteras eller utgöra ett hot mot det demokratiska och öppna samhället. Det gemensamma sektorsövergripande arbetet mot våldsbejakande extremism ska verka för att förebygga, försvåra och förhindra att antidemokratiska och extremistiska grupperingar får fotfäste i Göteborg.

Åtgärder

Planen omfattar sex olika arbetsområden. Varje område är uppdelat i ett antal avsnitt som beskriver vilka åtgärder som ska vidtas samt vilken nämnd som ansvarar för respektive åtgärd.

1. Systematiskt arbete mot våldsbejakande extremism

1:1 Trygg i Göteborg

Framgångsrik lokal samverkan mot våldsbejakande extremism ska utgå från befintliga strukturer och från Göteborgs Stads samverkansmodell med polisen; Trygg i Göteborg. Modellen är kunskapsbaserad vilket har stöd i forskning och rekommenderas av Brottsförebyggande rådet.

Mål

Arbetet mot våldsbejakande extremism ska inkluderas i Göteborgs Stads befintliga strukturer för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Våldsbejakande extremism ska inkluderas som arbetsområde i det lokala arbetet inom samverkansmodellen Trygg i Göteborg.	Social resursnämnd Stadsdelsnämnder Bolagsstyrelser
Våldsbejakande extremism ska vara en riskindikator i Göteborgs Stads arbete med SSPF; skola-socialtjänst-polis-fritid i samverkan.	Stadsdelsnämnder
Våldsbejakande extremism ska vara en riskindikator i Göteborgs arbete med sociala insatsgrupper.	Stadsdelsnämnder
Styrgruppen mot våldsbejakande extremism som lett arbetet med kunskapshus avslutas. Frågor kring våldsbejakande extremism inkluderas i stadens ledningsgrupp för särskilda insatser samt samordningsgruppen för individ- och familjeomsorg.	Social resursnämnd

Det operativa nätverket för kunskapshus inkluderas i de befintliga strukturer som finns genom samverkansmodellen Trygg i Göteborg.	Social resursnämnd
Förväntade effekter Arbetet med våldsbejakande extremism följer befintliga strukturer i staden och är inkluderat i det ordinarie arbetet. Våldsbejakande extremism är en riskindikator i de lokala planerna inom Trygg i modellen. Genom de individrelaterade verktygen SSPF och SIG utvecklas en kunskap och förmåga att hantera individer kopplat till våldsbejakande extremism.	
Mått • Andel lokala planer i arbetet med Trygg i Göteborg som innehåller riskfaktorn våldsbejakande extremism. • Antal individinsatser inom skola-socialtjänst-polis-fritid (SSPF) och sociala insatsgrupper. Redogörs i ordinarie uppföljningssystem.	

1:2 Lägesbild	
<i>En viktig del i det lokala arbetet mot våldsbejakande extremism är att ta fram en aktuell lägesbild. Lägesbilden utgör grunden för analys och insatser på både kort och lång sikt. Såväl forskning, nationella rekommendationer samt erfarenheter på nationell och internationell nivå pekar på vikten av lokala lägesbilder. En fördjupad och mer omfattande lägesbild gällande våldsbejakande extremism ska tas fram vartannat år och den ska följas upp och revideras årligen. Parter i arbetet är aktörer inom modellen Trygg i Göteborg och Göteborgs Universitet.</i>	
Mål Göteborgs Stad ska ha en aktuell lägesbild.	
Aktivitet	Ansvar för genomförande
Ta fram lokala lägesbilder för våldsbejakande extremism i enlighet med modellen Trygg i Göteborg.	Stadsdelsnämnder

Ta fram en stadsövergripande lägesbild som bygger på de lokala lägesbilderna. Involvera relevanta fackförvaltningar, kommunala och privata bostadsbolag samt andra relevanta kommunala bolag i arbetet. Även erfarenheter från olika medborgargrupper ska tas med.	Social resursnämnd Stadsdelsnämnder Förvaltnings AB Framtiden Stadsledningskontoret Idrott- och föreningsnämnden Utbildningsnämnden
Genomföra en studie kring varför Göteborg utmärkt sig negativt gällande antalet individer som anslutit sig till våldsbejakande miljöer. Studien ska göras i samverkan med Göteborgs Universitet och polisen.	Social resursnämnd
Förväntade effekter Göteborgs Stad har en aktuell lägesbild avseende våldsbejakande extremism. Ett större antal aktörer är involverade i framtagandet av lägesbilden.	
Mått • Antal framtagna lokala och övergripande lägesbilder. • Antal aktörer som är involverade i framtagandet av lägesbild är enligt uppsatt målsättning.	

1:3 Nationell och internationell omvärldsbevakning

Samordnarna har nära samverkan med aktörer på nationell och internationell nivå. Samverkan har bidragit till ökad kunskap om hur andra städer och kommuner hanterat utmaningarna med våldsbejakande extremism. Erfarenhet visar tydligt att samverkan mellan städer i Europa blir allt viktigare eftersom individer rör sig över nationsgränserna. Samverkan har också gett samordnarna tillgång till metoder, forskning och erfarenhetsutbyte som kunnat användas på lokal nivå. Samtidigt har arbetet i Göteborg synliggjorts i ett nationellt perspektiv.

1:3 Nationell och internationell omvärldsbevakning

Mål

Samordnarna ska vara en aktiv partner i nationella och internationella plattformar, samverkansnätverk och forum där våldsbejakande extremism behandlas.

Aktivitet

Ansvar för genomförande

Göteborgs Stad ska vara en del av det nätverk som bildats av nationella centret mot våldsbejakande extremism samt delta i aktiviteter anordnade av eller i samverkan med centret.

Social resursnämnd.

Göteborgs Stad deltar i det internationella nätverket Radicalisation awareness network, nordiska ministerrådets nätverk Safe cities samt nätverket Strong cities.

Social resursnämnd.

Förväntade effekter

- Få en ökad kunskap inom sakområdet.
- Skapa en samverkan med andra städer och kommuner med liknande utmaningar och problematik.
- Ta del av fungerande metodik inom sakområdet.

Mått

- Antal genomförda aktiviteter i ordinarie uppföljningssystem.

2. Motkrafter mot radikalisering

2:1 Samverkan, partnerskap och allianser

Sakområdet våldsbejakande extremism spänner över en rad olika uppdragsområden och olika professioners sakområde. För att stärka samhällets motståndskraft mot våldsbejakande extremism och andra antidemokratiska krafter behöver samverkan och partnerskap stärkas och möjliggöras. Vikten av att utveckla gemensamma synsätt, metodutveckling, dela lägesbilder och kunskap och konkret agera praktiskt tillsammans är nycklar i att skapa en motkraft mot miljöerna.

Av särskild vikt är att utveckla och stärka samverkan kring förebyggande insatser som riktar sig till ungdomar. Tidig upptäckt gällande radikalisering på individnivå samt att upptäcka och motarbeta riskmiljöer är viktiga frågor att fokusera på.

Ökad medvetenhet och kontinuerlig kunskapshöjning är viktigt, särskilt bland första linjens medarbetare inom olika sektorer. Ett annat viktigt område är identifiering av samarbetspartners som kan bidra med olika kunskap, perspektiv och resurser i arbetet.

Mål

Utveckla en gemensam kraft för att motverka att våldsbejakande miljöer och andra antidemokratiska grupper etableras i staden, genom bred samverkan och starka allianser med organisationer och myndigheter.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Samverka med interreligiösa centret i arbetet mot våldsbejakande extremism och mot andra antidemokratiska grupperingar.	Social resursnämnd Kommunstyrelsen, avdelningen för mänskliga rättigheter.
Samverka med avdelningen för samhällsskydd och beredskap i frågor som har kopplingar till våldsbejakande miljöer	Social resursnämnd
Samverka med Konsument- och medborgarservice utifrån deras ansvar för målområdet i Jämlikt Göteborg kring demokrati och tillit.	Social resursnämnd
Delta i myndighetsnätverket som	Social resursnämnd

sammankallas av avdelningen för samhällsskydd och beredskap.	Kommunstyrelsen, avdelningen för samhällsskydd och beredskap
Följa upp arbetet i det operativa nätverket för kunskapshus i Göteborg under 2018 för att identifiera behov och syfte. Arbetet ska utgå ifrån de rekommendationer som framkom i utvärderingen från Högskolan Dalarna.	Social resursnämnd
Samverkan med grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen ska stärkas. Social resursnämnd ansvarar för att arbetet initieras.	Social resursnämnd
Samverkan med enheten för samhällsskydd och beredskap och stadens säkerhetssamordnare ska stärkas. Social resursnämnd ansvarar för att arbetet initieras.	Social resursnämnd
Samverka med trafikkontoret, idrott- och föreningsförvaltningen, kulturförvaltningen, Västtrafik, Göta Lejon och Trygg, vacker stad samt övriga förvaltningar och bolag vid behov.	Social resursnämnd
Arbeta för att stärka samverkan med kommunala och privata bostadsbolag.	Social resursnämnd
Sammanlänka våldsbejakande extremism till förvaltningar och myndigheters frågor om brottsutsatthet, brottsoffer, hedersrelaterade frågor, demokratifrågor och hatbrott.	Social resursnämnd
Förstärka samverkan med polisens hatbrottsenhet.	Social resursnämnd

Förstärka samverkan med Göteborgs fotbollförbund och andra verksamheter inom idrottsrörelsen utifrån supporterfrågan.	Social resursnämnd
Samverkan ska stärkas med avdelningen för mänskliga rättigheter vid stadsledningskontoret. Social resursnämnd ansvarar för att initiera samverkan.	Social resursnämnd
Förväntade effekter • Det finns samverkansstrukturer med fokus på sakområdet våldsbejakande extremism med partners där det saknas • Sakområdet våldsbejakande extremism är inkluderat i befintliga samverkansstrukturer.	
Mått • Antal nya samverkansstrukturer som upprättats. • Antal befintliga samverkansstrukturer som behandlar sakområdet våldsbejakande extremism.	

2:2 Civilsamhället

Kontinuerlig kontakt, dialog, samverkan och partnerskap med aktörer inom civilsamhället är viktigt i arbetet mot våldsbejakande extremism. Samverkan kan med fördel föras inom befintliga strukturer. Det är viktigt att inkludera flera olika typer av aktörer.

Civilsamhällets erfarenheter och unika kontakter med olika medborgargrupper ska tas till vara i arbetet mot våldsbejakande extremism. Civilsamhället är en kraft i att stärka tilliten till att arbeta mot extremism samt i det demokratiska samhällsbygget.

Civilsamhället kan också ha unika ingångar till och kunskaper i att nå målgrupper som kan vara i riskzonen för att radikaliseras eller rekryteras till våldsbejakande extremistiska grupper eller andra

antidemokratiska sammanslutningar.

Mål

Inkludera civilsamhället i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Skapa en arbetsgrupp för aktörer inom civilsamhället som vill delta i arbetet mot ickedemokratiska krafter och våldsbejakande miljöer med fokus på förebyggande insatser.	Social resursnämnd Stadsledningskontoret Idrotts- och föreningsnämnden
Skapa förutsättningar för civilsamhället att inkluderas i det förebyggande arbetet på lokal nivå mot våldsbejakande extremism.	Social resursnämnd Stadsdelsnämnder Idrott- och föreningsnämnden
Förväntade effekter Aktörer inom civilsamhället inkluderas i samverkansstrukturer där sakområdet våldsbejakande extremism hanteras.	
Mått • Antal samverkansstrukturer där aktörer inom civilsamhället ingår.	

2:3 Förstärkt samverkan med första linjens medarbetare

Samordnarna har under sin uppdragstid identifierat ett behov av närmare samverkan med yrkesgrupper som har uppdraget att arbeta med olika klient och brukargrupper. Särskilt viktiga är de som möter ungdomar i sitt vardagliga arbete. Det handlar till exempel om socialsekreterare, fältarbetare och skolpersonal som arbetar i organisationens första linje.

Några av yrkesgrupperna har också uttryckt önskemål om yrkesinriktade utbildningsinsatser, fler och nya arbetsmetoder, stöd samt än mer utvecklad samverkan. Initiativ kommer att tas till att skapa arbetsgrupper för de praktiker som identifierar behov. Tanken är att forumen ska vara en del av det nätverk som finns för samordnare för trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete i Göteborg.

Mål

Starta arbetsgrupper för praktiker inom olika yrkeskategorier för att stärka samverkan, utveckla metoder och öka kunskapen.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Starta en arbetsgrupp bestående av professionella yrkesverksamma inom fält- och fritidsverksamheten i Göteborgs Stad.	Social resursnämnd Samtliga stadsdelsnämnder
Starta en arbetsgrupp med yrkesverksamma inom skolan.	Social resursnämnd Grundskoleförvaltningen Utbildningsnämnden Nämnden för arbetsmarknad och vuxenutbildning
Starta en arbetsgrupp med yrkesverksamma inom Social resursförvaltnings verksamhetsområde integration.	Social resursnämnd
Starta en arbetsgrupp med yrkesverksamma inom individ- och familjeomsorgen i Göteborgs Stad.	Social resursnämnd Samtliga stadsdelsnämnder
Starta en arbetsgrupp med bostadsbolagens trygghetsvårdar i de särskilt utsatta områdena.	Social resursnämnd Förvaltnings AB Framtiden
Förväntade effekter • Öka förmågan hos första linjens medarbetare att identifiera riskbeteenden hos individer. • Utveckla metoder för att förebygga och motverka att individer hamnar i riskzonen för radikalisering.	

- Öka förmågan att tidigt upptäcka platser och arenor där det finns risk för radikaliserings eller rekrytering.

Mått

- Antal arbetsgrupper som startats med praktiker.

2:4 Föreningsbidrag, lokaler och uthyrning

I regeringsformen beskrivs alla medborgares grundläggande rättigheter till exempel yttrandefrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet. Alla svenska medborgare har samma grundläggande fri och rättigheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Skyddet för fri- och rättigheterna finns framförallt i regeringsformen där det bland annat slås fast att den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde. Dessa värden är självklara utgångspunkter i arbetet mot våldsbejakande extremism.

Samordnarnas lägesbild visar att grupper, individer och i vissa fall organisationer som kan betecknas som antidemokratiska, intoleranta och även extremistiska försöker få tillgång till såväl kommunala bidrag och lokaler. Gemensamt är att man på olika sätt inte uppfyller grundläggande krav i sin syn på demokrati och mänskliga rättigheter.

Mot bakgrund av detta behöver Göteborgs Stad stärka sin förmåga att motverka utvecklingen att grupper, individer och organisationer får tillgång till kommunala bidrag och lokaler.

Mål

Verksamheter inom Göteborgs Stad som hanterar frågor om bidrag och lokaluthyrning ska öka sin kunskap om antidemokratiska organisationer och grupperingar, med stöd av samordnarna mot våldsbejakande extremism.

Aktivitet

Ansvar för genomförande

Samordnarna mot våldsbejakande extremism ska utbilda, informera och ge konsultativt stöd till de handläggare och

Social resursnämnd

chefer i Göteborgs Stad som har i uppdrag att hantera frågor om bidrag och lokaluthyrning.	
Samordnarna mot våldsbejakande extremism ska utveckla samverkan och ge konsultativt stöd till förvaltningar som fördelar föreningsbidrag och hyr ut lokaler för att stärka rutinerna och uppföljningen kopplat till frågor om våldsbejakande extremism.	Social resursnämnd.
Skapa en tvärssektoriell arbetsgrupp för rådgivning och avstämning gällande uthyrning, arrangemang och bidrag.	Social resursnämnd
Förväntade effekter • Ökad kunskap hos handläggare och chefer inom de verksamheter som hanterar bidrag och hyr ut lokaler gällande våldsbejakande extremistiska grupper och antidemokratiska grupper. • Minska möjligheten för antidemokratiska grupper och individer att använda kommunala bidrag och lokaler.	
Mått • Antal utbildning- och informationsinsatser som genomförts enligt plan.	

3. Stöd till individer och till anhöriga

3:1 Anhörig- och individstöd, oro för radikaliserings och teologisk kompetens

Samordnarna tar regelbundet emot orosamtal som rör individer. De flesta samtal handlar om oro för att en individ håller på att radikaliserats och eventuellt riskerar att utveckla antidemokratiska och extremistiska uppfattningar, som kan leda till olika typer av våldsutövning eller annan brottslighet. Majoriteten av samtalen kommer från den professionella sfären inom skola, socialtjänst och fritid. Även anhöriga och personer från civilsamhället har hört av sig.

Verksamhetsområdet stöd till familjer och individer i Social resursförvaltning bistår stadsdelsförvaltningarna och andra myndigheter med sakkunskap samt stöd i individrelaterade frågor. Funktionen säkerställer också att orosamtal omhändertas och hanteras inom ordinarie verksamhet, såsom individ- och familjeomsorg. Funktionen är även kontakt till Rädda Barnens nationella orostelefon.

Mål

Oroliga anhöriga, professionella, aktörer inom civilsamhället och individer ska få stöd.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Social resursförvaltning ska stärka samverkan med aktörer som har särskild kompetens inom området sekter, avhopp och av radikaliserings.	Social resursnämnd
Inrätta spetskompetens inom området våldsbejakande extremism i den myndighetsutövande delen inom socialtjänsten i de stadsdelar som har särskilt utsatta områden. Övriga stadsdelar kan få stöd via den centrala funktionen Stöd till familjer och individer.	Stadsdelsnämnderna Angered, Västra Hisingen, Västra Göteborg och Östra Göteborg.
SSPF, skola-socialtjänst-polis-fritid och sociala insatsgrupper ska stärka förmågan	Stadsdelsnämnder.

att hantera individer som befinner sig i riskzonen för radikaliserings.	
Skapa förutsättningar för att kunna ge adekvat kompetens vid behov, exempelvis teologisk kompetens. Kan finnas behov av detta i arbetet med exempelvis återvändare eller avhoppare.	Social resursnämnd.
Skapa riktat stöd till anhöriga till personer i extremistiska miljöer.	Stadsdelsnämnderna
Starta upp anhörighetsgrupper där behov finns.	Stadsdelsnämnderna Social resursnämnd
Förväntade effekter Stödfunktionen som hanterar stöd till individer inom verksamhetsområdet Stöd till familjer och individer i Social resursförvaltning involveras vid behov i individrelaterade ärenden. Upprätta ett avtal/överenskommelse med aktörer inom området sekter, avhopp och radikaliserings samt teologisk kompetens under planens giltighetstid.	
Mått • Antal ärenden som Social resursförvaltning varit involverad i.	

3:2 Avhopparverksamhet

Forskning, erfarenhet och kunskap inom området ökar. Aktuell kunskap och omvärldsbevakning visar att det finns ett behov av avhopparverksamhet för individer som vill lämna våldsbejakande miljöer.

Erfarenheter visar att det finns allt fler beröringspunkter mellan våldsbejakande miljöer och den organiserade brottsligheten samt mellan våldsbejakande miljöer och territoriella gäng. Möjligheten att bryta med olika destruktiva livsstilar ska uppmuntras och metoder inom avhopparverksamhet från dessa miljöer är beprövad.

Utredning av Göteborgs Stads organisering och innehåll kring avhopparverksamhet pågår.

Mål

Göteborgs Stad ska stärka sin förmåga att erbjuda möjlighet till avhopp och avradikalisering för individer med koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
SSPF, skola-socialtjänst-polis-fritid och sociala insatsgrupper ska stärka förmågan att hantera individer som befinner sig i riskzonen för radikalisering och erbjuda möjlighet till avhopp från extremistiska grupper. Individuella handlingsplaner upprättas vid behov.	Stadsdelsnämnder
Identifiera och involvera aktörer inom civilsamhället och sociala företag som har relevant kunskap, erfarenhet och metodik för att erbjuda möjlighet till avhopp.	Social resursnämnd
Breda Göteborgs Stads deltagande i avdelningen för samhällsskydd och beredskaps samverkansgrupp kring avhopp genom att Social resursförvaltning deltar.	Social resursnämnd Kommunstyrelsen, avdelningen för samhällsskydd och beredskap

Förväntade effekter

- Göteborgs Stad har en förmåga att hantera avhoppare ifrån olika våldsbejakande extremistiska miljöer.
- Förmågan att hantera individer i riskzonen för radikaliserings har ökat inom skola-socialtjänst-polis-fritid i samverkan (SSPF) och sociala insatsgrupper.

Mått

Antal ärenden i de ovannämnda verksamheterna.

3:4 Brott utsatthet

Social resursförvaltnings lägesbild 2017 samt övrig information till samordnarna visar att det förekommer hot, våld, trakasserier, förföljelser, hatbrott, islamofobi, antisemitism, och frihetsbegränsningar mot personer i Göteborg idag.

Flera av problemen riktar sig till personer och verksamheter som arbetar för att värna demokratiska värden. Personerna som utsätts är verksamma både i civilsamhället och inom det offentliga.

Mål

Samordnarna ska arbeta för att motverka utvecklingen att grupper och individer utsätts för brott och trakasserier utifrån diskrimineringsgrunderna.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Samverkan med polisens hatbrottsenhet.	Social resursnämnd
Samverkan om brott utsatthet med Interreligiösa rådet och religiösa samfund.	Social resursnämnd Kommunstyrelsen, avdelningen för mänskliga rättigheter
Samverkan med civilsamhällets organisationer kring hatbrott och	Social resursnämnd Kommunstyrelsen, avdelningen för mänskliga

brotsutsatthet.	rättigheter
Samverkan med aktörer inom hbtq-rörelsen kring hatbrott och brotsutsatthet.	Social resursnämnd
Tvärsektoriell samverkan kring uppdrag om otillåten påverkan, gängkriminalitet, parallella samhällssystem och våldsutövning.	Social resursnämnd
Förväntade effekter • Ökad kunskap och samverkan kring frågor som berör brotsutsatthet, brottsoffer och hatbrott med fokus på hur våldsbejakande och ickedemokratiska grupper påverkar sakområdet. • Lokala lägesbilder belyser hur problemet ser ut.	
Mått • Antal lägesbilder där sakområdet finns med.	

4. Kompetensökning

4:1 Utbildningsinsatser

En viktig del i samordnarnas uppdrag är att erbjuda information och utbildning. Målgrupperna för utbildnings- och informationsinsatserna är medarbetare och chefer i Göteborgs Stad, men också aktörer inom civilsamhället, politiker, anhöriga och andra intresserade. Samordnarna möter oftast behovet genom egen sakkunskap, men engagerar i vissa fall extern expertis.

Efterfrågan på utbildningsinsatser har varit stor under en längre tid även om samordnarna kunnat märka av en viss mättnad kring basutbildning den senaste tiden. Ett behov som blivit alltmer tydligt och där det finns ökad efterfrågan är skräddarsydda utbildningsinsatser riktade till specifika målgrupper eller yrkesgrupper.

Mål

Kunskapsnivån om våldsbejakande extremism ska vara hög i Göteborgs Stads verksamheter, med stöd av samordnarna för arbetet mot våldsbejakande extremism.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Social resursförvaltning ska erbjuda utbildningar kring våldsbejakande extremism som är anpassade till specifika yrkesgrupper.	Social resursnämnd
Medarbetare i stadens verksamheter ska erbjudas kunskapshöjande insatser som utbildningsdagar, konferenser och föreläsningar med extern kompetens.	Social resursnämnd
Lokala politiker i nämnder och styrelser ska erbjudas utbildningar och bjudas in till teammöten kring våldsbejakande extremism.	Social resursnämnd Kommunstyrelsen Aktuella nämnder
HR-avdelningar i stadens verksamheter	Social resursnämnd

ska erbjudas utbildningar kring våldsbejakande extremism.	
Samordnarnas utbildningsmaterial ska anpassas till målgruppen ungdomar.	Social resursnämnd
Samverkansaktörer ska få fortsatt stöttning med kunskapshöjande insatser.	Social resursnämnd
Förväntade effekter Höjd kunskapsnivå gällande sakområdet våldsbejakande extremism i utpekade målgrupper.	
Mått • Antal utbildningsinsatser • Upplevd nöjdhet med utbildningarna • Upplevd nytta med utbildningarna	

5. Ungas inflytande

5:1 Referensgrupp med unga

Ungdomar är en särskilt viktig grupp i arbetet mot våldsbejakande extremism. Den samlade kunskapen, forskningen och samordnarnas egen lägesbild visar att mycket av propaganda och rekrytering riktar sig mot ungdomar.

För att förebygga att unga människor dras in i extremistiska miljöer behöver kunskaperna öka om hur ungdomar tänker kring frågor som rör våldsbejakande extremism. Samordnarnas uppfattning är att kunskap och erfarenheter från ungdomar sällan hörs i debatten.

Mål

Barn och ungas erfarenheter och kunskap inom området ska tas till vara för att forma framtida insatser.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Bilda en referensgrupp med ungdomar med olika bakgrund, från olika delar av Göteborg för att ta del av deras erfarenhet och kunskap.	Social resursnämnd
Ta fram en frågeenkät till ungdomar om våldsbejakande extremism.	Social resursnämnd
Använda ungdomars kunskap och erfarenheter i framtagandet av information och planering av förebyggande insatser riktat till ungdomar.	Social resursnämnd Grundskoleförvaltningen Utbildningsförvaltningen
Skapa möjlighet till samtal om ämnen kopplat till religion, identitet och tillhörighet, samt fred och konfliktlösning.	Stadsdelsnämnder Social resursnämnd

Inrätta riktad uppsökande verksamhet med fokus på ungdomar i riskzonen för radikaliserings. Förslagsvis utgå ifrån etablerade metoder inom fältarbete.	Stadsdelsnämnderna
Genomföra temakvällar och samtal kring frågor som berör identitet, religion och tillhörighet på arenor som fritidsgårdar och kulturverksamheter.	Stadsdelsnämnderna
Förväntade effekter • Involvera ungdomars perspektiv, kunskaper och erfarenheter i frågor och planer som berör våldsbejakande extremism.	
Mått • Referensgrupp av ungdomar startats under planens giltighetstid (ja/nej). • Tagit fram en frågeenkät till ungdomar under planens giltighetstid (ja/nej) • Finns det riktad uppsökande verksamhet riktad mot ungdomar i riskzon för radikaliserings? (ja/nej).	

6. Värna demokratin

6:1 En stad för alla

Segregation, sociala ojämlikheter, rasism, diskriminering, exkludering, maskulinitetsnormer, normalisering av våld och demokratiunderskott är utmaningar som behöver belysas och hanteras. Samtliga faktorer utgör ett hot mot det öppna demokratiska samhället och kan vara en förutsättning för rekrytering och radikaliserings av grupper eller individer.

Forskning och erfarenhet visar att tidiga insatser ger stora vinster på flera nivåer, därför är skolan som arena en viktig aktör i det förebyggande arbetet.

Mål

Göteborg ska vara en stad för alla, oavsett vem du är.

Aktivitet	Ansvar för genomförande
Samverkan ska ske mellan Social resursförvaltning, grundskoleförvaltningen och utbildningsförvaltningen med fokus på att värna demokratin mot våldsbejakande extremism och andra antidemokratiska rörelser.	Social resursnämnd Utbildningsnämnden Grundskolenämnden Kommunstyrelsen, avdelningen för mänskliga rättigheter
Samordnarna för arbetet med våldsbejakande extremism ska ge stöd när situationer kopplat till globala händelser uppstår i skolan.	Social resursnämnd Utbildningsnämnden Grundskolenämnden
Samordnarna för arbetet med våldsbejakande extremism ska ge stöd inom sakområdet till fokusledare med uppdrag inom Jämlikt Göteborg.	Social resursnämnd
Göteborgs Stad ska samverka med Segerstedtinstitutet vid Göteborgs	Social resursnämnd

Universitet kring metodveckling och kunskapsutveckling	
Berörda nämnder ska samverka för att sprida kunskap om erfarenheter gjorda inom Toleransprojektet.	Grundskolenämnden Utbildningsnämnden Social resursnämnd
Förväntade effekter • Fler insatser på skolor har startats i samverkan med Toleransprojektet som förebild. • Samverkan finns med Segerstedsinstitutet kring metod- och kunskapsutveckling. • Fokusledare har fått en ökad kunskap om våldsbejakande extremism.	
Mått • Antal riktade insatser gjorda i skolan. • Stödinsatser har getts till fokusledare (ja/nej) • Toleransprojektet har genomförts (ja/nej) • Har metod och kunskapsutveckling skett? (ja/nej) • Antal insatser gjorda i skolan.	

6:2 Informationspåverkan

Göteborg och stadens invånare är en del av en allt mer globaliserad värld. Det för med sig att alltfler medborgare utsätts för olika slags informationspåverkan.

Samordnarnas erfarenheter visar hur alltfler aktörer försöker nå ut med sina budskap. Social resursförvaltnings lägesbild 2017 visar att sociala medier och utländska medier blir en allt viktigare arena för antidemokratiska rörelser. Man vill nå ut med sitt budskap, påverka och rekrytera. Till detta tillkommer även olika typer av brottsliga handlingar.

Mål

Omvärldsbevakning på sociala medier och på traditionella medieplattformar leder till ökad kunskap om sakområdet.

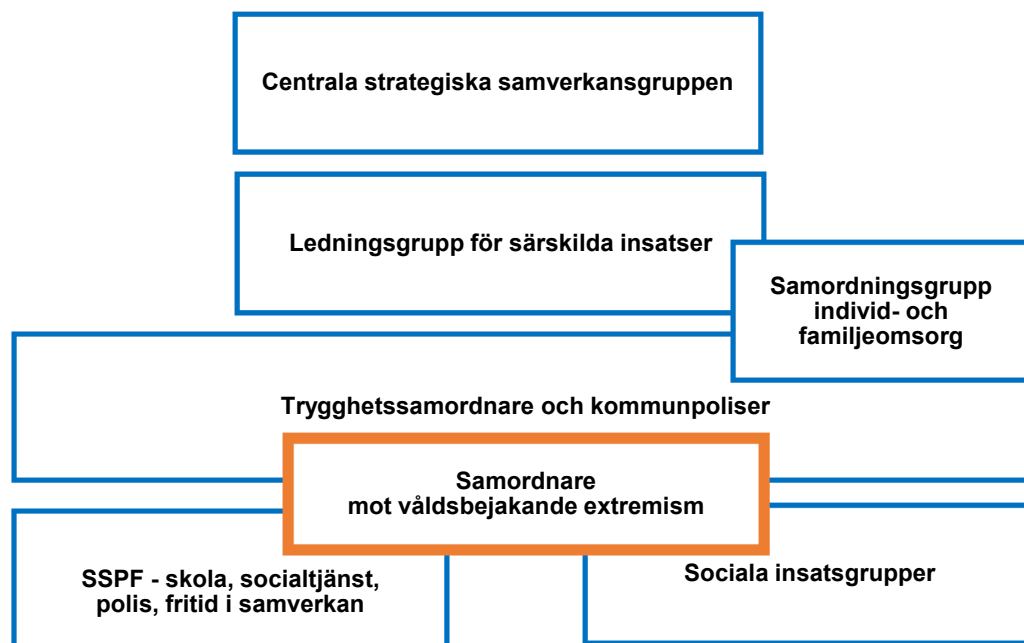
Aktivitet	Ansvar för genomförande
Initiera samverkan mellan Social resursförvaltning och skolförvaltningarna med fokus på skolans förebyggande roll för att motverka att antidemokratiska och extremistiska budskap och rörelser får fotfäste.	Social resursnämnd Utbildningsnämnden Grundskolenämnden
Initiera samverkan mellan Social resursförvaltning och Intraservice. Diskutera metoder som kan förhindra, försvåra och begränsa propagandaspridning på kommunala plattformar.	Social resursnämnd Nämnden för intraservice
Social resursförvaltning ska vidareutveckla utbildningsmaterial med särskilt fokus på sociala medier. Särskilda utbildningsinsatser ska riktas till civilsamhällets aktörer och medarbetare i första linjen.	Social resursnämnd
Social resursförvaltning ska verka för att skapa motbudskap och kritisk tänkande mot våldsbejakande och antidemokratiska miljöer på sociala medier och internet.	Social resursnämnd
Social resursförvaltning ska kartlägga och dokumentera hur propaganda från de våldsbejakande extremistiska miljöerna ser ut och når ut. Informationen ska förmedlas till de som arbetar med ungdomar i stadsdelarna.	Social resursnämnd
Social resursförvaltning ska ta initiativ till en pilotverksamhet med befintliga professionella ungdomsarbetare för att utveckla ett uppsökande arbetet på sociala medier. Syftet är att söka upp ungdomar i riskzon för radikalisering och skapa en ”digital trygghetsmiljö” för barn och	Social resursnämnd.

unga.	
Förväntade effekter • Höja kunskapen hos berörda grupper om sociala mediers roll i spridningen av information och propaganda från våldsbejakande och ickedemokratiska grupper. • Uppsökande arbete på sociala medier med syfte att nå ungdomar i riskzon har startats under planens giltighetstid. • Motbudskap mot propaganda från våldsbejakande och ickedemokratiska grupper har tagits fram under planens giltighetstid.	
Mått - Har framtagna aktiviteter genomförts? (ja/nej)	

Bilagor

1. Organisation

Trygghetsfrämjande och brottsförebyggande arbete i Göteborg – organisation

Stadsdirektören, polismästaren för Storgöteborg, två stadsdelsdirektörer och förvaltningsdirektören för Social resursförvaltning utgör Göteborgs Stads *centralt strategiska samverkansgrupp*. Gruppen är den högsta nivån för tjänstepersoner vad gäller brottsförebyggande och trygghetsfrämjande frågor som är gemensamma för Göteborgs Stad och polisen.

Direktören för välfärd och utbildning är sammankallande för *ledningsgruppen för särskilda insatser*, även kallad SIG-gruppen. I gruppen ingår direktörerna för Social resursförvaltning, stadsdelsförvaltningen Angered, stadsdelsförvaltningen Norra Hisingen, stadsdelsförvaltningen Västra Göteborg, stadsdelsförvaltningen Västra Hisingen och stadsdelsförvaltningen Östra Göteborg samt chefen för samhällsskydd och beredskap. Inom samtliga stadsdelsförvaltningar som är representerade i gruppen, finns särskilt utsatta områden i enlighet med polisens rapport om särskilt utsatta områden. Polisen ingår inte i gruppen.

Samordningsgruppen för individ- och familjeomsorg är ett forum för chefer inom individ- och familjeomsorgen som hanterar individ- och grupprelaterade frågor och insatser.

I respektive stadsdel finns en *kommunal tjänsteperson samt en kommunpolis* som samordnar det lokala trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Det lokala arbetet bygger på överenskommelser och lokala lägesbilder, där även riskindikatorer gällande våldsbejakande extremism finns med.

I respektive stadsdel finns även koordinators för *SSPF, skola-socialtjänst-polis-fritid*. SSPF är en samverkansform som hanterar individärenden i åldersgruppen 12–18 år. SSPF ska utgöra grunden även för arbetet mot våldsbejakande extremism på individnivå.

Fem stadsdelar i Göteborg arbetar även utifrån den nationella modellen *sociala insatsgrupper* som syftar till att hjälpa personer över 18 år som vill lämna en kriminell livsstil. Arbetet leds av en lokal koordinator. Modellen kan även användas för kriminella individer som befinner sig i våldsbejakande miljöer.

Social resursförvaltning har i uppdrag att *samordna Göteborgs Stads arbete mot våldsbejakande extremism*. Två samordnare arbetar med uppdraget.

2. Nationella dokument

Nedan listas de program och rapporter som utgjort en viktig grund i framtagandet av Göteborgs Stads plan mot våldsbejakande extremism:

- Handledning och rekommendationer för att ta fram lokal lägesbild och handlingsplan (Nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism 2017).
- Nationella samordnarens slutbetänkande Värna demokratin mot Våldsbejakande extremism – hinder och möjlighet. (SOU 2017:110).
- Utvärdering av pilotverksamheten vid Kunskapshuset i Göteborg, Borlänge; Örebro och Stockholm. (Rapport Kunskapshuset 170 912.17.30-rbo (2)).
- Våldsbejakande extremism-stöd för socialtjänstens arbete med barn och unga vuxna. (Socialstyrelsen, 2016) (KU 2015/01385/D).
- Nationell strategi mot våldsbejakande extremism. (KU2016/01651/D).
- Våldsbejakande extremism i Sverige-nuläge och tendenser. (Ds 2014:4).
- Handlingsplan för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism (Regeringen, 2011).
- Säkerhetspolisens årsbok 2014 (Säkerhetspolisen 2015).
- Säkerhetspolisens årsbok 2015 (Säkerhetspolisen 2016).
- Värna demokratin mot våldsbejakande extremism – nationell samordning och kommunernas ansvar (SOU2016:92) (Dnr Ku2017/00232/D)
- Våldsbejakande extremism och antidemokratiska budskap på internet (Statens medieråd 2017).
- Från ord till handlingsplan - en rapport om kommunala handlingsplaner mot våldsbejakande extremism (SKL 2017).
- Swedish foreign fighters in Syria and Iraq- an analysis of open-source intelligence and statistical data. (Ranstorp och Gustafsson).

- Barn och ungas erfarenheter av våldsbejakande islamistisk extremism. (Barnombudsmannen KU 2016/02294/D).
- Den svenska strategin mot terrorism (Förebygga, förhindra och försvåra - den svenska strategin mot terrorism Regeringen 2014–15:146).
- Våldsbejakande extremism i Sverige – nuläge och tendenser (Regeringen 2014:4).
- Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism. (Regeringen 2014–15:144).
- Så kan EU:s länder försvara samhället mot terrorismen.
- Värna demokratin mot våldsbejakande extremism-hinder och möjligheter (SOU 2017:110)
- Tillsammans mot brott (Regeringen 2016/17 126).